

SUNUŞ

Köy Enstitüleri üzerine, bugüne değin çok söz söylendi; çok şey yazıldı. Kimileri gökire çıkardılar, kimileri üzerinde durmayı gereksiz buldular. Karşı devrimciler ise yerin dibine batırmaya çalıştılar Köy Enstitülerini. Köy Enstitülerinden yetişen sanatçılar için de durum aynıdır. Karşı devrimciler sürekli sövdüler Enstitülü yazarlara; kimi ilericiler göklere çıkardı onları. Kimi küçük burjuva devrimcisi yazarlar da, «niçin hep köyü yazıyorsunuz, anlatıyorsunuz? Siz kenti bilmiyorsunuz; işçi sınıfından onun biliminden haberiniz yok» deyip, sorguya çekip, yargılamaya kalktılar.

Köy Enstitüleri kimilerinin savunduğu gibi «devrim okulları» değildi. 2. Dünya Savaşı başında kapalı köy ekonomisini canlandırmak, köyü kapitalist pazara açmak, kırsal alanda üretimi arttırmak, köy insanını yüzyılların şartlanmalarından kurtarıp, temel birtakım bilgilerle donatmak ereği ile kuruldu Enstitüler. Feodal yapıya, kültüre karşı; kapitalist yapı, kültür, sosyal yaşantı düşleniyordu. Okulların, üretime dönük, nisbeten demokratik eğitime yönelik bir yapı içinde oluşu, kısa sürede kuruluş amaçlarını aşmalarını getirdi. Kurulu sömürü düzenine tavırlı insanlar yetişip, toplumu etkilemeye başlayınca, Enstitüleri kuran irade, aşama aşama onları yıkmayı başardı. Ancak etkilerini silemedi, silemiyor.

Hiç kuşkusuz, Köy Enstitülerinin yetiştirdiği öğretmenlerin eğitim hayatımızda, sanatçıların edebiyat ve sanat hayatımızda özel bir yeri vardır. Bir kez, TÖS'ün TÖB-DER'in temelinde, Enstitü çıkışlı öğretmenlerin usta ellerinin koyduğu harç var.

Edebiyatımıza da köy havasını Enstitülü yazarlar katmış. Okuldan yetişmiş köylü ozanlar söylemişler çağdaş köy türkülerimizi. Bu kadarı yetmez mi?

Mehmet Bayrak'ın bu değerli çalışması, Köy Enstitülü yazarları, ozanları, ürünlerinden örneklerle derli toplu tanıtıcı bir özellik taşımaktadır. Ayrıca Köy Enstitülerinden yetişen değerli yazar-ozarı Kemal Burkay'ın, Enstitüleri yorumlayan uzun bir yazısı yer alıyor yapıtta. TÖB-DER olarak böyle bir çalışmayı yayınlamayı görev bildik. Çünkü inanıyoruz ki bu yapıtta bir anlamda «bizim hikayemiz» var.

Gültekin GAZİOĞLU
TÖB-DER Genel Başkan: